

צדונו כרת] אינו יכול להתכפר בחטאת על העשין שהוא חייב אין זה מכה גריעות דגבול שאינו ראוי לכפרה אלא מכה שא"ל לו להקדיש חטאת וחסר לו קרבן אבל הוא עלמנו ראוי להתכפר אילו כי לו חטאת וה"ל נחפם בו המחשבה שהשבו עליו בחטאת חזירו ואינו דומה כלל לערל שראוי להיות לו פסח אלא שאינו ראוי להתכפר בפסח [כלומר לקיים בו מצות פסח] דזה מקרי שפיר אינו בתורת כפרה כמותו. וכאן הוא איפכא שראוי להתכפר בחטאת אלא שא"ל לו לעשות קרבן חטאת.

ג) ולהמבואר מהא דחטאת ששחטה על

מי שאינו מחוייב כלום נחשז מחוייב כפרה כמותו [לפי שזר כפרה הוא בחטאת כיון שמכפרת נמי אשמה] מוכה דענין מחוייב כפרה כמותו אינו לפי שהוא בהקדשה כמותו אלא לפי שיש לו תורה כפרה כמותו ולפי"ו יבוארו דברי החוס' לעיל ד"ד א' אבא דאמרין דשינוי קודש ישנם בצבור כביחוד לאפקוק שינוי צעלים שאינו בצבור דהא הכל צעלים הם וכתבו החוס' שם ד"ה וישנן דאם שחט את התמיד לשם נכרי (שאינו צעלים כלל בק"מ) לא היו שינוי צעלים לפי שאינו מחוייב כפרה כמותו, והרי באמת נכרים נודרים עולות כישראל וא"כ שפיר הוא צר הקדשה כמותו אלא דמ"מ אינו "בחיוב" כפרה כישראל, וגם אפשר דאינם בתורת כפרה כלל דאע"פ שנודרים נדרים ונדבות כישראל מ"מ אינם מתכפרים בהם כלל ואין שם נקרא על הקרבן כלל [דהא אין הנכרים מביאים חטאות ואשמות שכן לכפרה וא"כ מסתבר שגם ענין הכפרה עשה שיש צעולות ג"כ יתח' גבי נכרים רק מביאין נדרים ונדבות לגבול כדרך שישראל מביא עולות אפילו כשאין מחוייב כפרה כלל [כגון שני עולות צאח"ז] אי"נ כדרך שישראל מתנדב לבדק הבית שאין שם הבעלים עליו כלל לאחר [הקדשו] ולכן נקראים אינו מחוייב כפרה

כמו ישראל וזכו כדמוכה מחטאת ששחטה על מי שאינו מחוייב כלום דהשיב מחוייב כפרה כמותו אע"פ שא"ל להביא חטאת משום שע"פ ראוי הוא להתכפר בקרבן כזה, וא"כ איפכא שיכול להביא ואינו כפרה זה לא נחשז מחוייב כפרה כמותו דהכל הולך אחר ענין הכפרה ולא אחר אפשרות ההבאה, ושוב ראיתי בחז"ל סימן א' סק"ב על החוס' ד"ה וישנן ע"ש ועפמשי"נ יש לפלפל בדבריו ז"ל וקלרתי.

סימן ח

בענין מחשבין מעבודה לעבודה

זבחים ד"ט ע"ב איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה ריו"ח אמר פסולה וכו' מחשבין מעבודה לעבודה דילפינן לה מפעולת [ור"ל מסיק דילפי לה ממהשבה שינוי צעלים] וז"ל הרמב"ם ז"ל פט"ו מפסוהמו"ק ה"י שחטה לשמה וחיטז צשעת שחטה לזרוק דמה שלי"ש ה"ז פסולה לפי שמהשבין מעבודה לעבודה וזאת המחשבה שחיטז צשעת שחטה כאילו חשבה צשעת זריקה ולפיכך פסולה עכ"ל, מבואר דסובר דמהשבין צשעת שחטה אשעת זריקה, נדון כמהשבה פסולה צשעת זריקה ולא כמהשבה פסולה צשעת שחטה, ומקור ד"ז נראה פשוט שהוא מהא דגרסין בפסחים דף ע"ה ע"ב שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו הפסח עלמנו כשר ואדם יולא צה ידי"ה צפסח ומבואר בגמרא בעטם משום דאין מחשבת אוכלין בזריקה [דרק צשחטה פסלה תורה מהשבה שלא לאוכליו כדילפינן לה צפסחים דס"א ע"ש] וכ"פ הרמב"ם ז"ל פ"ב מק"פ ה"ז דהפסח כשר [אלא שפוסק דאינו יולא צו ידי"ה והעטם יבואר א"י להלן] והשתא אכ"ד דמהשבה צשעת שחטה על הזריקה נקראת מהשבה פסולה צשחטה הא שפיר

ערלים פסול לרב חסדה הוא מדין שינוי בעלים וסובר הרמב"ם ז"ל ללא משום דאין הערלים מנויים עליו הוי ש"ב, אלא אפילו במנויים עליו מ"מ לא נחשבו בעלים כיון שאינם ראויים לזאת בו אינם בעלים דכפרה, ומבואר שם בגמרא דאף על פי דשינוי בעלים אינו פוסל אלא במחוייב כפרה כמותו מ"מ סובר ר"ה דערל מקרי מחוייב כפרה כמותו כיון דאי צעי מתקן נפשי ע"ש ולפי"ז שפיר י"ל דבמשעב מעבודה לעבודה הוי מחשבה בזריקה ולא בשחיטה ואין כאן כלל דין מחשבה אוכלין דכל הפסול דפוסל ר"ה בשחטו למולים להחכפר בו ערלים אינו אלא מדין שינוי בעלים כנ"ל, והא דבשחטו לאוכליו ע"מ לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר ניחא היטב דזקן וחולה שאני דנחשבין אינם מחוייב כפרה כמותו כיון שאינם ראויים להקריב פסח ודוקא ערל נחשב מחוייב כפרה כמותו מטעמא דמבואר בגמ' דאי צעי מהיל ומתקן נפשי וממילא גבי שלא לאוכליו דהיינו חולה וזקן שאינם יכולים לאכול כזית דאין בידם לתקן עגמן שפיר נקראים אינם מחוייבים כפרה כמותם ומש"ה מבואר בסוגיא דדף ע"ה דכשר דאין כאן מדין ש"ב, ומדין מחשבה אוכלין אין כאן לפי שהשחיטה ע"מ לזרוק שלא לאוכליו הוי מחשבה דזריקה ואין מחשבה אוכלין דזריקה [ועפי"ז מבאר הגר"ה ז"ל מה שפוסק הרמב"ם ז"ל דבשחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו שהפסח כשר ואינו יולא בו יד"ח, והוא כשיטתו בפ"ו מפסוקהמ"ק ה"ה דבשחט על מי שאינו מחוייב כפרה כמותו כשר ואינו מרלה], כל זה דברי מרן הגר"ה ז"ל שם.

ב) והנה מפשטות דברי הרמב"ם ז"ל
שכתב דזאת המחשבה שחשב בשעת שחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה משמע לכאורה שהשחיטה עצמה אין בה שום פסול וכיבא דלא זרק אח"כ כלל אין כאן פסול מחשבה ורק כשזרק אח"כ נתפס כזריקה המחשבה דשעת שחיטה והו"ל

ראוי שיפסול בו מחשבה שלא לאוכליו אפי"כ דהוי בגדר מחשבה פסולה בזריקה ואין מחשבה אוכלין בזריקה.

אולם התוס' פסחים דס"ה א' ד"ה שחטו כתבו דדוקא בשחטו למולין ע"מ שיתכפרו בו ערלים פוסל ר"ה אבל בזרקו לשם ערלים אפילו ר"ה מודה דכשר דכאן אין מחשבה אוכלין בזריקה כו' הרי מבואר דבשחטו ע"מ שיתכפרו בו ערלים זהו מחשבה אוכלין בשחיטה ומש"ה הוא הפסול וע"ש עוד דגרסי בכה"פ דדף ע"ה שחטו לאוכליו וזרק דמו שלא לאוכליו ולא גרסי "ע"מ לזרוק" דמו שלא לאוכליו [משום דכל כה"ג דחשב בשעת שחיטה על מנת לזרוק דמו שלא לאוכליו הו"ל מחשבה בשחיטה ובשחיטה הא איבא מחשבה אוכלין ע"ש] ומבואר דעת התוס' הוא דבמחשבה בשחיטה על הזריקה הו"ל מחשבה פסולה בעבודה שעושה עכשיו דהיינו בהשחיטה ודלא כשיטת הרמב"ם ז"ל.

והנה התוס' הוכיחו שיטתם מהא דאמרין בתם לר"ה ששחטו למולים להחכפר בו ערלים פסול, והרי מחשבה ערלים דמי לפסולה דשלא לאוכליו דתרווייכו הם דין מיוחד בשחיטת הפסח ומחד קרא נפקא מאיש לפי אכלו תכובו ע"ש [ואין זה מדין שינוי בעלים דבשינוי בעלים לא ה"י פליג רבה שהרי עיקר דין ש"ב הוא במחשב בשחיטה לזרוק של"ש, אלא מיירי שהערל או החולה וזקן מנויים עליו וכל פסולו הוא מדין שלא לאוכליו המיוחד בפסח כדפי' רש"י ז"ל שם] הרי להדיא דבמחשב בשחיטה על הזריקה הוי מחשבה דשחיטה ופוסל בה שלא לאוכליו [ודלתי גס ר"ה מודה בעיקר הדין דאין מחשבה אוכלין בזריקה - שהוא פשוט בש"ס] ולבאר שיטת הרמב"ם ז"ל כתב בחידושי מרן הגר"ה ז"ל, בפ"ב מק"פ ה"ו דלפי המסקנה בפסחים שם דף ס"ב מבואר דהא דשחטו למולים להחכפר בו

וזריקה במחשבה שלי"ש, וכשלא זרק כלל אין זו שום פסול מחשבה רק דלא פסולה מחמת חסרון הכשר הזריקה. אבל א"ל לומר כן מהא דאמר' ואזדו לפעמי' השוחט בהמה לזרוק דמה לפי' וכי ריו"ח אמר אסורה דמחשבין מעבודה לעבודה, ומשמע דלאי צפשיטות דמשעת שחיטה נאסרה אפי"פ שלא זרק אח"כ כלל לפי' כדאמר' השוחט וכי אסורה, וכן מבואר בתוספי' כאן דר"ל דאמר מותרת ומ"מ גברא חייב מיתה כמבואר בסנהדרין היינו דמשעת שחיטה נתחייב מיתה אפי"פ שלא זרק לצדק, והיינו משום דעיקר פלוגתא דריו"ח ור"ל הוא אשעת שחיטה כדאמר' השוחט כו' אסורה ומוכה דכבר נקראת השחיטה, שחיטה במחשבה ע"ז, מדנפסלה מיד.

ועוד דהתוס' חולין דל"ט ד"ה מקום כהנו דבהמה שנשחטה בלא מחשבה פסול ואחר כך זרק דמה או הקטיר חלבה לפי' לא נאסרה הבהמה כלל [כיון שלא עשה מעשה בגוף הבהמה] כדמוכח מעובדא דטייעי דאמרו דמא ותבא לידון ובישרא לדידכו ושרי' ר"י ע"ש אפי"פ שבעייעי זורקים ומקטירים לפי' [ולדעת רש"י ז"ל אולי י"ל דהתם שאני שכבר נתנו הכשר לישראל ואין אדם אוסר דשא"ש *] ואכמ"ל] וכן מבואר להדיא בתוספתא ע"ש בתוס' וא"כ א"ל לומר דבשוחט ע"מ לזרוק לפי' אין צבשחיטה שום פסול ורק שהזריקה נחשבת זריקה לפי', דהא בזריקה עלמה לפי' לא נאסרת הבהמה לשיטת התוס' ומוכרח דבשוחט ע"מ לזרוק לפי' מקרי מחשבה ע"מ צבשחיטה עלמה וזה דלא כדמשמע לכאורה מהרמב"ם ז"ל דרק על הזריקה כועילה המחשבה דשחיטה להחשב זריקה במחשבה פסול.

וכפסול חל מיד צשעת שחיטה * אלא דאין זה מדין שחיטה במחשבה פסול אלא מדין זריקה בפסול דהשחיטה נדונה כזריקה דכל מחשבה הפוסלת צשעת זריקה פוסלת נמי כשחושב אותה צשעת שאר עבודות על הזריקה ודינה כדון מחשב צשעת זריקה עלמה וזהו שכתב הרמב"ם ז"ל שזאת המחשבה שחשב צשעת שחיטה כאילו חשב צשעת זריקה כלומר דין מעשה השחיטה במחשבה זו כדון זורק במחשבה זו ועכ"פ השחיטה עלמה נידונה כזורק במחשבה זו ונפסלה שפיר מעכשיו אלא דנפק"מ בזה שדינה כדון זורק במחשבה זו [ולא כדון שוחט במחשבה זו] לענין מחשבה אוכלין צפסח שאח"ל שהוא כדון מחשבה צשחיטה פוסל בה שלא לאוכליו ואח"ל שדינה כדון זורק במחשבה זו לא פסל בה המחשבה שאין מחשבת אוכלין בזריקה, אבל אפי' אי דינה כדון זורק היינו דהשחיטה עלמה נידון כזורק בלוחה מחשבה ונפסלה על ידי מעשה השחיטה עלמה ומש"ה שפיר נאסרה הבהמה מיד כששוחט ע"מ לזרוק דמה לפי' דדינו כאילו אותה שחיטה זריקה היא והי"ל כזרק לפי' עכשיו ובזרק לפי' הא פסולה לשיטת רש"י ז"ל.

ואפילו לשיטת התוס' חולין הג"ל דבזורק לפי' לא נפסלה הבהמה אחי שפיר דהא דאין הבהמה נאסרת ע"י מה שזורק דמה לפי' לאו משום דמחשבה דזריקה אין לה כח לאסור, אלא משום דלאסור הבהמה מדין תקרובות א"ל אח"כ עשה בה מעשה וכשזורק דמה לפי' ליכא מעשה בגוף הבהמה, הדע דהא הדם שפיר נאסר כשזורק לפי' כמבואר שם בתוס' חולין הג"ל הרי דהזריקה לפי' שפיר אוסרת ורק את הבהמה אינה אוסרת להחוס' משום דלא עבד שום מעשה תקרובות בגוף הבהמה וכ"ז צורק אבל בשוחט ע"מ לזרוק לפמשי"ת דהשחיטה עלמה נידונה כזורק שפיר נאסרה הבהמה דהא

ולזאת נראה פשוט דגם להרמב"ם ז"ל הוי מעשה השחיטה שחיטה פסולה,

בגופה וכן בהקטרה אותו חלז הנקטר נעשה תקרובות ונאסר ורק הצבה שלא נעשה זה שום מעשה לא נאסרה ומשום שזוחט ע"מ לזרוק דמה או להקטיר חלזב שפיר נאסרה דהכא כבר איכא מעשה בגופה ואפי' אי נדונה כזרק או מקטיר לע"ז נאסרה הכא כיון דעבד זה מעשה וכנ"ל.

ואולם לדעת התוספות פסחים כנ"ל דאע"פ דאין מחשבת אוכלין בזריקה מ"מ שזוחט ע"מ לזרוק שלא לאוכליו פסול משום דהו"ל כמחשבת אוכלין בשחיטה לכא"י ולא דין חדש דגם שזוחט ע"מ להקטיר שלא לשמה יבא פסול אע"פ דליכא תורת שלא לשמה כלל בהקטרה מ"מ הא הו"ל כמחשבת שלי"ש בשעת שחיטה וכן אטו נאמר כשיחשב בשעת שחיטה ע"מ לאכול שלי"ש תבא פסולה מה"ט דהו"ל כמחשבת שלי"ש בשחיטה.

ונראה דהתוספות לשיטתם סתמו הכא בד"ה מחשבתין מעבודה לעבודה כדאמר בגון משחיטה לזריקה, אבל משחיטה לקבלה [שזוחט ע"מ לקבל דמה שלא לשמה] לא, דהא מפיגול יליף לה וק"ו דרב אשי דיליף משנינו בעלים לא הוי אלא משחיטה לזריקה כמו שינוי בעלים, ומבואר דאע"פ דשיטת החוס' [פסחים] דמעבודה לעבודה נידונה מחשבת בשעת שחיטה, מ"מ אין זה אמור אלא כשמחשב על מה שינוי בעלים נחפס [לפוס מסקנא דר"א דילפינן ד"ז משנינו בעלים], וכיון דש"צ ליכא אלא במחשבת על הזריקה ממילא גם בשלי"ש ליכא דינא דמחשבתין מעל"ט אלא במחשב על הזריקה.

והא שזוחט ע"מ לזרוק או להקטיר לע"ז אסורה אע"פ דמחשבת שינוי בעלים ליכא על הזריקה, היינו משום דלענין איסור תקרובות מפיגול ילפינן לה, דדוקא במחשבת שלא לשמה מסקינן דא"א למילף [לענין מחשבתין מעל"ט] מפיגול משום דמה לפגול שכן נובח כל הזבחים תאמר בשלי"ש דליכא אלא בפסח וחתאת, אבל לענין מחשבת חזן

עבד זה עכשיו מעשה לשם ע"ז ונהי שהשחיטה ע"מ לזרוק דינה כזריקה מ"מ הא הו"ל כזריקה על ידי מעשה בגוף הצבה ושפיר נאסרה, ולא דמי לשוחט ע"מ לזרוק דמו שלא לאוכליו דכשר להר"ם ז"ל משום דזריקה עלמה ליכא דין מחשבת אוכלין והשחיטה דינה כזריקה במחשבת אוכלין דכתם עבודה הזריקה מופקעת מתורה פסול מחשבת אוכלין וה"ה שוחט ע"מ לזרוק במחשבת אוכלין שאינו אלא כאילו מחשב בשעת הזריקה אבל בע"ז אין הזריקה מופקעת מדין מחשבת ע"ז שהרי הדם נפסל במחשבת זו ורק הצבה משום דלא עבד זה מעשה לא נאסרה ובשחיטה ע"מ לזרוק דמה כבר איכא מעשה בגוף הצבה לפמנ"י שהשחיטה במחשבת זו נחשבת כזריקה במחשבת זו.

ועפ"ז יבואר מה שהעיר בק"א שזוחט ע"מ לזרוק דמה שלי"ש דפסול דזה פשוט דשזוחט ע"מ להקטיר חלזב שלי"ש שהוא כשר, דהא לא אמר רי"ח אלא שזוחט ע"מ לזרוק שלא לשמה דהיינו במחשב על עבודה הדם, והטעם פשוט דהא הקטרה עלמה כשרה שלי"ש וא"א שמתחב עליו יהי חמור מאילו עשה הדבר עלמו במחשבת זו, וא"כ למה שזוחט ע"מ לזרוק דמה או להקטיר חלז לע"ז. אסורה הרי אלו הקטיר חלזב במחשבת זו לע"ז לא היה נפסל וכן בזריקה דעת החוס' הוא דזורק לע"ז לא נאסר הכשר ולמה תיאסר כשזוחט ע"מ לזרוק או להקטיר לע"ז, ומ"ש שזוחט ע"מ להקטיר שלי"ש דלא נפסל וע"ש בק"א מש"כ צוה ויש לפלפל בדבריו ז"ל כאשר יראה במעין, ולפמנ"י מבואר הדבר היעב דודאן הקטרה שמופקעת מדין שלי"ש ה"נ כשזוחט ע"מ להקטיר שלי"ש לא עדיף ממקטיר שלי"ש דכשר, אבל זריקה לע"ז אינה מופקעת מדין תקרובות ע"ז דהא הדם נאסר ורק שהצבה לא נאסרה משום דלא עשה זה מעשה בגופה ולא נעשית תקרובות ע"י מחשבת בלא מעשה

לב

קהלות

זבחים

שנוכח נמו בכל הכמות שפיר נלמד מפיגול
וכן פורש"י ז"ל הא דילפינן חוץ מפנים
דמפיגול ילפינן לה, אבל בשל"ש דמשינוי
בעלים יליף לה לפום מסקנת ר"א ליתא
אלא כמו בש"ב דלא שייך אלא במחשב על
הזריקה.